

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku B. Spółki z o.o. w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.
z udziałem zainteresowany W. B.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od B. Spółki z o.o. w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 września 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację B. Spółki z o.o. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 grudnia 2015 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. w przedmiocie podstawy wymiaru składek zainteresowanego W. B..

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 58 § 2 i 3 k.c., przez niewłaściwą wykładnię tego przepisu w odniesieniu do ustalonego stanu

faktycznego sprawy i w konsekwencji przyjęcie, że podwyższenie wynagrodzenia za pracę na podstawie umowy o pracę pomiędzy W. B. a B. Sp. z o.o. na stanowisku dyrektora zarządzającego do kwoty 15.000 zł brutto miesięcznie, przy jednoczesnym zwiększeniu zakresu obowiązków pracowniczych, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego; 2/ art. 13 k.p. w związku z art. 78 § 1 k.p., przez niewłaściwą wykładnię tych przepisów w odniesieniu do ustalonego stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji przyjęcie, że wysokość wynagrodzenia W. B. w wysokości 15.000 zł brutto miesięcznie na stanowisku dyrektora zarządzającego B. Sp. z o.o. nie odpowiadała rodzajowi i ilości wykonywanej pracy oraz przekraczała granice godziwości. Skarżąca podniosła również zarzut naruszenia przepisów postępowania: art. 233 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., przez przeprowadzenie ponownej błędnej oceny zebranego materiału dowodowego i zasadności rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, a w konsekwencji oddalenie apelacji B. Sp. z o.o. i utrzymanie w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji, przez przyjęcie, że W. B. nie podlega ubezpieczeniom społecznym ponad kwotę 5.117,00 zł miesięcznego wynagrodzenia, w związku ze stosunkiem pracy zawartym w dniu 1 sierpnia 2010 r. za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 15.000 zł brutto. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej lub pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach postępowania, w tym o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących jednocześnie rozbieżności w orzecznictwie sądów w odniesieniu do ustalonego stanu faktycznego sprawy, a mianowicie art. 13 k.p., zarówno w zakresie poprawności jego zastosowania do takich stanów faktycznych, jak w niniejszej sprawie, jak i różnic interpretacyjnych w orzecznictwie sądów. W ocenie skarżącej, Sądy obu instancji nie wzięły również pod uwagę wszystkich czynników w tej sprawie, związanych przede wszystkim z majątkiem spółki i jej dochodami w roku 2010. W tej sytuacji nie można mówić o oderwaniu wysokości wynagrodzenia W. B. od realiów ekonomicznych, w których funkcjonuje spółka B. Sp. z o.o.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania albo o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania przez autora skargi, że na podstawie tych samych przepisów prawnych w różnych sprawach tego samego rodzaju podejmowane są rozbieżne rozstrzygnięcia sądowe, które nie znajdują przekonującego uzasadnienia w różnicach wynikających z ustaleń sądu dotyczących okoliczności faktycznych lub prawnych w tych sprawach. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a nadto przedstawienie przez

skarżącego własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2003 r., I PZ 124/02, LEX nr 1130960; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Przesłanka ta wymaga więc wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się też sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkł. 2003 nr 13, poz. 5).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia.

Istnieje judykatura odnosząca się do kwestionowania wysokości ustalonego przez strony wynagrodzenia za pracę i negocjowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało ono wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zawartej z zamiarem obejścia prawa (art. 58 k.c.). W uzasadnieniu uchwały z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 1/05 (OSNP 2005 nr 21, poz. 338) Sąd Najwyższy zauważył, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednio, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki

doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana również z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Godziwość wynagrodzenia – jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) – zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny; w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje bowiem znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. Względność zasady godziwego wynagrodzenia, wyrażająca się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, nie powinna zresztą budzić wątpliwości. W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać – w okolicznościach każdego konkretnego wypadku – zamiar nadużycia świadczeń z tego ubezpieczenia. Należy pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidarności społecznej wymagają, żeby płaca – stanowiąca podstawę wymiaru składki – nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej.

Zapoczątkowana powołaną uchwałą linia orzecznictwa była następnie kontynuowana w licznych wyrokach i postanowieniach Sądu Najwyższego (wyroki z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 191; z dnia 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 192 i OSP 2007 nr 4, poz. 41; z dnia 6 lutego 2006 r., III UK 156/05, LEX nr 27254; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 26/07, LexPolonica nr 8159513; z dnia 19 września 2007 r., III UK 30/07, LexPolonica nr 1587119; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 98/07, LEX nr 459239; z dnia 22 kwietnia 2008 r., I UK 215/07; z dnia 12 lutego 2009 r., III UK 70/08; z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047; z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 19/09, LEX nr 515697; z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 302/13 oraz postanowienia z dnia 28 stycznia 2011 r., I UK 314/10; z dnia 11 września 2012 r.,

III UK 18/12; z dnia 14 września 2012 r., I UK 220/12; z dnia 9 lutego 2017 r., III UK 103/16, niepublikowane).

Ponadto w orzecznictwie wskazano również, że wzorzec godziwego wynagrodzenia, który czyni zadość ekwiwalentności zarobków do rodzaju i charakteru świadczonej pracy oraz posiadanych przez pracownika doświadczenia i kwalifikacji zawodowych będzie uwzględniał między innymi takie czynniki, jak: siatka wynagrodzeń obowiązująca w zakładzie pracy; średni poziom wynagrodzeń za taki sam lub podobny charakter świadczonej pracy w danej branży; wykształcenie; zakres obowiązków; odpowiedzialność materialną oraz dyspozycyjność (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 302/13, LEX nr 1503234).

Z wyżej wskazanych względów nie zachodzi sugerowana przez skarżącą potrzeba wykładni powołanego przepisu. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku szeroko odniesiono się do wątpliwości odnośnie do rzeczywistego ustalenia przez strony w drodze nowej umowy o pracę, poczynając od dnia 1 sierpnia 2010 r., wynagrodzenia W. B. na poziomie 15.000 zł brutto miesięcznie. Sąd Apelacyjny uznał, że owo ustalenie mogło nastąpić po dacie wypadku, któremu uległ ubezpieczony, czyli po dniu 1 września 2010 r. Świadczy o tym fakt zapłaty wynagrodzenia ubezpieczonego przelewem we wrześniu 2010 r. (za sierpień 2010 r.) w wysokości 5.117,00 zł brutto, czyli zgodnie z pierwotną umową o pracę. Zapłata w październiku 2010 r. zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie społeczne od kwoty 15.000 zł dokonana została już po zgłoszeniu wypadku przy pracy i złożeniu wniosku o wypłatę zasiłku chorobowego (uzasadnienie wyroku s. 23). Skarżąca w motywach wniosku przedstawia zatem argumentację, mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania, w oderwaniu od ustaleń faktycznych w sprawie, którymi Sąd Najwyższy jest związany.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeciono na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).